

Ананійчук Богдана Олегівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Єфімов В. В.,
доцент кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ДЕЯКІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАНЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Кримінальна інформаційна аналітична діяльність, що складається з ідентифікації і точнішого визначення внутрішніх зв'язків між відомостями, які свідчать про обставини кримінального правопорушення, та будь-якими іншими даними, що отримані з різних джерел, а також аналітичною підтримкою, використанням вищевказаної інформації у ході оперативно-розшукової і слідчої діяльності. Під час кримінального провадження гарантується здійснення цілеспрямованого пошуку, фіксації, виявлення, упорядкування, вилучення, оцінки й аналізу кримінальних відомостей, їх представлення (візуалізації), передавання й реалізації. Мета пошуку та дослідження такої інформації – це формування гіпотез і конкретних висновків, які описують структури й сфері кримінальної протиправної діяльності злочинних груп, про минулі, теперішні й майбутні протиправні дії [1].

Зміст кримінальних правопорушень у сфері економіки передбачає їх вчинення суб'єктами з прямим умислом, що виникає спонтанно або в складі організованих груп, за яких порушуються майнові права того чи іншого члена суспільства (для прикладу, привласнення власності) або порушується чітко встановлена, законодавчо закріплена, процедура господарської діяльності (порушення порядку випуск та обігу цінних паперів), якими завдається значна шкоди економіці держави. Вчиняючи кримінальні правопорушення в цій сфері, правопорушники отримують економічні (матеріалі) блага (вигоди). Діяльність із виявлення та запобігання подібній злочинній діяльності дуже багатоаспектна та складна, адже потерпілі від даних кримінальних протиправних дій лише через час розуміють, що його фінансові та економічні інтереси потерпіли збитків, а вже після цього вони починають здійснювати заходи стосовно захисту порушеного права [2].

Існуючі форми кримінального аналізу дещо пов'язані між собою: аналіз може супроводжувати як слідчу діяльність, так і – оперативно-розшукову, насамперед підтримує та вбачає підстави для проведення слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів. У ході кримінального аналізу, аналітичної діяльності оцінюються відомості про злочинця, час і місце вчинення злочину, знаряддя й спосіб його вчинення та перебіг подій у процесі. Оперативні працівники та слідчі обмінюються даною інформацією, така діяльність не обмежується лише наданням і отриманням такої інформації, але й полягає в активному її здобутті [3, с. 223–242].

Якщо ж розглядати стратегічний кримінальний аналіз, то можна стверджувати що він гарантує прийняття рішень, що визначають довгострокові цілі, пріоритетні напрямки боротьби зі злочинністю у економічній сфері тощо. Наприклад, «Оцінка тяжких злочинів і загрози економічній злочинності» Європолу – це один із різновидів стратегічного аналізу, який за свою мету ставить аналіз характеру, типу й аспекту загрози економічних кримінальних правопорушень і багато іншого. Характерною особливістю вищевказаного звіту є мета прийняття відповідного документа: запобігання й протидія діяльності осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення у сфері економіки, нейтралізація факторів й усунення умов, які зміцнюють та розширюють ресурсні бази даної категорії злочинців [4].

Можливість обробки значних за обсягом масивів даних обумовлюється використанням інтелектуальних технологій, що зменшують навантаження на оперативного співробітника або слідчого, дають їм змогу проводити відповідні заходи і приймати за наслідками цих заходів процесуальні рішення. У ході кримінального аналізу й тимчасового доступу до відомостей про зв'язок оперативними підрозділами забезпечується цілеспрямована діяльність із пошуку, фіксації, вилучення, упорядкування, оцінки й аналізу кримінальних відомостей, її представлення, (візуалізації), передачі та реалізації [5].

Отже, можна зробити висновок, що використання можливостей кримінального аналізу під час розслідувань кримінальних правопорушень у сфері економіки – це дуже перспективна тематика дослідження в сучасних умовах. За допомогою відповідних заходів оперативні працівники, слідчі можуть виявити особливі обставини вчиненого кримінального правопорушення, виявити діяльність організованої злочинної групи тощо. Тож, на нашу думку, дослідження відповідного кола питань повинне продовжуватися з метою винайдення ефективного механізму розслідування та протидії кримінальним правопорушенням у сфері економіки.

Список використаних джерел

1. Білоус Р. В., Василичук В. І. Система, порядок організації та проведення оперативного кримінального аналізу у протидії кримінальним правопорушенням. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1961/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BDi%D>

0%B9_%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84_%9E%D0%A0%D0%94_%D0%9E%D0%94%D0%A3%D0%92%D0%A1_11_11_2020_.pdf#page=17.

2. Каменський Д. В. Про зміст ознаки суспільної небезпеки в складах кримінальних правопорушень у сфері економіки. *Знання європейського права*. 2021. № 1. С. 123–127. URL: <http://chernvisn.onua.edu.ua/index.php/chem/article/view/186>.

3. Фаріон О. Б. Метод стратегічного кримінального аналізу загроз прикордонній безпеці України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Військові та технічні науки»*. 2021. № 83 (2). С. 223–241.

4. Захист економічних інтересів за допомогою інструментів міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол та Агенства Європейського союзу зі співробітництва у сфері правоохоронної діяльності «Європол». Шифр «Європол». URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12677/Yevropol.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

5. Користін О.Є., Свиридюк Н.П., Цільмак О.М. Тактичний кримінальний аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Одеса : РВВ ОДУВС, 2019. 216 с.

Андрусяк Лілія Василівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Кисельов А. О.,

доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ПОТРЕБ ПІДРОЗДІЛІВ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

У зв'язку з переходом до інформаційного суспільства, світовою тенденцією у сфері правоохоронної діяльності стало використання різних методів та інструментів аналізу широкого спектру відомостей, які безпосередньо стосуються злочинної діяльності, так і мають опосередкований зв'язок з цим негативним соціальним явищем.

Одним з методів, що знайшов широке застосування у зарубіжній практиці розкриття та розслідування злочинів, є кримінальний аналіз, який являє собою діяльність зі з'ясування та розуміння сутності відносин між кримінальними даними та іншими даними, які є потенційно значущими для поліцейської та судової практики [1, с. 117].